

на південь племена фрунгундіонів та аваринів, а на Західному Бугу чи навіть на Волині – бурґіонів, арсіатіїв та сабоків.

Таким чином «Посібник із географії» греко-римського географа Клавдія Птолемея є неоціненним джерелом для вивчення політичної та етнічної географії земель, як усієї Європи, так із Західної України зокрема, у II ст. н. е. Дане джерело потребує ґрунтовного вивчення та співставлення його інформації із найновішими даними історичної науки та археології, а також із сучасними методами географії та картографування.

1. *Ptolemy. The Geography. Режим доступу. - http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Gazetteer/Periods/Roman/_Texts/Ptolemy/home.html, 2. Байцар А. Українські землі на картах Клавдія Птолемея. – Режим доступу. - http://baitsar.blogspot.com/2017/04/blog-post_24.html, 3. *Andreas Kleineberg, Christian Marx, Eberhard Knobloch, Dieter Lelgemann (eds.), "Germania und die Insel Thule: Die Entschlüsselung von Ptolemaios «Atlas der Oikumene»". Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 2010. – Режим доступу: - <http://zocher-regel.gmxhome.de/ArbaloSchlacht/24Aliso.html>**

Марискевич Т.Г.

Львівський національний університет ім. Івана Франка

ДО ПИТАННЯ УТВОРЕННЯ УГВР

В даній розвідці вчинена спроба показати причини постановки Української Головної Визвольної Ради, висвітлити її організаційну структуру та охарактеризувати програмні документи.

Після розгону гестапівцями у 1941 р. Українського Державного Правління ОУН (б) постійно хвилювала проблема утворення нового українського уряду. Було вирішено створити всеукраїнський провід під назвою Української Головної Визвольної Ради (УГВР). Ідею приписують письменнику І. Багрянному, який і Й. Позичанюком які тісно співпрацював з ОУН-УПА¹. Насправді все було узгоджено 21 вересня 1943 р. на особистій зустрічі Р. Шухевича із знаним бандерівським діячем Л. Шанковським. На початку березня 1944 р., у Жовкві відбулось засідання Проводу ОУН (б). На ньому утворили Підготовчу Комісію та Ініціативний комітет, які повинні були підготувати I Збір УГВР. До комісії ввійшли - Д. Ребет (керівник), В. Охримович, М. Прокоп, а до комітету - Л. Шанковський (голова), Д. Ребет, В. Охримович, М. Степаняк, І. Семенчук.

11-15 липня 1944 р. біля села Надільна Дрогобицької області відбувався установчий збір УГВР. Він проходив таємно. Про нього навіть не знали 300 вояків УПА, які охороняли довколишню місцевість.

На збір прибули - Я. Біленький, І. Вовчук, Р. Волошин, І. Гриньох, М. Дужий, М. Лебедь, О. Логуш, К. Мешко, В. Мудрий, К. Осьмак, З. Пеленський, Й. Позичанюк, В. Потішко, М. Прокоп, Д. Ребет, П. Турула, П. Чуйко, Л. Шанковський, П. Шумовський, Р. Шухевич. Не змогли з'явитись Є. Врецьона, М. Галянт, О. Малиювський, В. Охримович, І. Семенчук, І. Багрянний, В. Євтимович².

За своїм особовим складом УГВР формально представляла різні політичні сили, які стояли на спільній платформі самостійності України. Осторонь залишилась ОУН (М), яка відмовилась брати участь. Із 20 членів-учасників УГВР членами ОУН або УПА були - 11.

9 неоунівських учасників значною мірою розділяли переконання бандерівців. Г. Гриньох уже давно був неформальним членом ОУН (б). Так само постійно співпрацювали із бандерівським підпіллям В. Мудрий, К. Осьмак, П. Чуйко, В. Потішко, П. Шумовський, І. Вовчук. З. Пеленський до 1934 р. був членом ОУН, лише пізніше перейшов до УНДО. Я. Біленький часто виступав у ролі політичного радника Р. Шухевича. Таким чином Збір носив характер партійної конференції бандерівців.

Головою Президії Збору обрали Р. Волошина, секретарем - М. Дужого. Учасники заслухали три доповіді: політичну - М. Прокопа, військову - Р. Шухевича, зовнішньополітичну - М. Лебедя. Після дискусії було прийнято підсумкові документи - тимчасовий устрій УГВР, політичну платформу (автор проекту - В. Потішко), декларацію принципів - Універсал (автор проекту - І. Гриньох). УГВР оголосила, що головними ворогами ідеї української незалежності є російський та німецький імперіалізм. Рада урочисто обіцяла боротись за створення незалежної Української держави в етнографічних межах українського народу, щоб він міг бути сам собі господарем. У самостійній державі Головна Рада хотіла реалізувати таку програму: свобода освіти, думки і релігії, розвиток національної культури, справедливий соціальний режим, рівність усіх перед законом, гарантовані права національних меншин, вільне підприємництво, вільна форма обробітку землі в передбачених межах, націоналізація головних природних ресурсів, промисловості і вантажного транспорту, передача легкої промисловості кооперативам, свобода торгівлі і ремісництва, право на вибір професії³.

Обраний керівний склад УГВР створював враження, що всі його члени були старанно підібрані заради певної мети: засвідчити, що ОУН (б) відмовилась від однопартійного пріоритету. Президентом Головної Визвольної Ради став К. Осмак, першим, другим, третім віце-президентами відповідно - В. Мудрий, І. Гриньох, І. Вовчук, генеральним суддею - Я. Біленький. Але розподіл посад у виконавчому органі Ради - Генеральному секретаріаті висвітлює, що бажане видавалось за дійсне. Р. Шухевич обійняв посади голови Генерального секретаріату та генерального секретаря військових справ, М. Лебедь - генерального секретаря закордонних справ, Р. Волошин - генерального секретаря внутрішніх справ; інші уряди мали бути затверджені пізніше. Бандерівці нікому не збирались віддавати завойоване кров'ю. Свою ведучу роль вони злегітимізували у формі УГВР.

УГВР затвердила "Присягу вояка УПА", яку написав І. Гриньох. 5 серпня першими присягнули стрільці загону поручника І. Белейовича ("Дзвінчука"), які охороняли Збір.

За дорученням Збору за межі України, на Захід, виїхали М. Лебедь, І. Гриньох, В. Охримович, М. Прокоп, Д. Ребет. їхнім завданням було налагодити зв'язки із західними союзниками.

Офіційно Великий Збір і всі документи УГВР були датовані 14 червня 1944 року. Роблено це з конспірації, щоб увести в оману німецьку владу і збільшити термін існування Головної Ради. Оскільки праця Збору відбувалась у нелегальних умовах, то про виникнення УГВР мало хто знав.

УГВР накреслила загальні плани політичної діяльності. Які ж конкретні шляхи боротьби обрали її лідери? Адже серед населення поширювались песимістичні настрої: "Чого вони націоналісти хотять. Адже у советів велика армія. Німці дійшли до Москви і то в них нічого не вийшло, а бандерівці згинуть, як мухи". Р. Шухевич вважав доцільним продовжувати опір радянським військам. В основі даної позиції лежала оцінка світової обстановки і тогочасні ілюзії. Багато хто вірив, що збройна боротьба потрібна і важлива, оскільки радянська окупація триватиме не довго. Сподівання на те, що західні союзники укладуть мир з німцями і повернуть сили проти Радянського Союзу було бажаною думкою багатьох. Звідси впливав висновок, що нація повинна за будь-яку ціну ставити опір радянській окупації і зберегти національний рух і збройну силу протягом деякого обмеженого часу, поки СРСР не буде розгромлений. Без сприятливих міжнародних обставин питання ліквідації УПА - була проблема часу. М. Лебедь згадував, що перед його відходом на Захід, Р. Шухевич прощаючись сказав: "Ми зможемо вдержатися в боротьбі власними силами ще три роки"⁴.

Можливо, головний командир УПА розумів марність надій на західну допомогу і вбачав необхідність боротьби в іншому ракурсі. Так, виступаючи наприкінці роботи Збору УГВР він заявив: "Ми, всі вояки УПА і всі підпільники, в тому і я, повністю свідомі, що раніше чи пізніше нам доведеться загинути в боротьбі з брутальною силою. Але, запевняю вас, ми не будемо боятися вмирати, бо, вмираючи, будемо свідомі того, що станемо добримом

української землі. Ця наша рідна земля потребує ще багато добрива, щоб у майбутньому виросла на ній нова українська генерація, яка довершить те, що нам не суджено було завершити. Ми віримо глибоко в українське молоде покоління, що прийде після нас..."

Р. Шухевич міг неодноразово відійти на Захід. Але як справжній провідник, він був не здатний залишити людей, які повірили йому. Напропозицію покинути Україну командир УПА відповів: "Я залишаюсь там, де повинен бути".

Таким чином, УГВР була утворена під політичним контролем та егідою ОУН (б). Вона виступала головним репрезентантом українського повстанського руху як в Україні, так і за кордоном. Основна стратегічна помилка УГВР полягала у невірній оцінці міжнародної ситуації. Сподівання на допомогу Заходу у боротьбі проти більшовицького режиму виявились марними.

1. Ребет Д. Про народження і не змарноване буття УГВР. //Сучасність. 1965. №1.С.72, 2. Прокоп М. У 40-річчя УГВР // Вісті комбатанта. 1984. № 4 С. 48, 3. Українська Головна Визвольна Рада. Збірка документів за 1944-1950 рр.// Збірник на пошану ген. Романа Шухевича. Мюнхен, 1973. С.277-291, 4. У роковини загибелі Романа Шухевича. Інтер'ю з Миколою Лебедем // Сучасність 1986 Ч.3 С.99.

Шевчук О. І.

Відділ у справах дітей Галицького району м. Львова

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ У СТАНОВЛЕННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МЕЖАХ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Особливе значення у дослідженні формування громадянської ідентичності виконує поняття історичної пам'яті, оскільки психологічні стереотипи минулого мають значний вплив на вибір нових варіантів поведінки. Важливим завданням у сучасній Україні є примирення історичної пам'яті, яка є радше антагоністичною. На нашу думку, одним із суттєвих чинників у цьому напрямку становлення громадянської ідентичності є регіональні відмінності у межах єдиної української культури.

Історично склалося, що впродовж багатьох століть Україна була поділена на Східну і Західну частини. Ситуація ускладнювалася внаслідок втрати єдності українського соціуму та належності частин України до різних етноцивілізаційних просторів. Поділ України і розвиток двох її частин у різних силових полях, у складі ворогуючих між собою держав, знижували до мінімуму рівень соціальної солідарності.

Про те, що саме західноукраїнські землі стали осередком виникнення гуманістичних ідей та реформаторської ідеології свідчать праці Ю. Дрогобича [1] та С. Оріховського. [2]. Зокрема, С. Оріховський, у своєму вченні про державу та природне право на століття випередив Гоббса і Локка [3].

Центральна, а особливо Східна і Південна частини України були від впливом Російської імперії, де панувало православ'я, тоді як Західна Україна перебувала під владою католицької Польщі. Однією із суттєвих особливостей регіонів Західної України, а особливо Галичини, упродовж тривалого часу було те, що вони перебували під впливом європейської цивілізації, отже мали змогу знайомитись з досягненнями західноєвропейської культури. Варто зауважити, що зміцнення абсолютизму влади в Європі, з одного боку, і в Росії з іншого, зумовило протилежні соціальні наслідки. У Європі це соціальне явище супроводжувалось консолідацією станів і законодавчим закріпленням громадянських прав. Логіка централізації диктувала владі лінію опертя на міста, а це і була підготовка підґрунтя для формування громадянського суспільства, звідси й історичне явище надання Магдебурського права окремим містам. У Росії самодержавна